

จิตวิทยาความรักกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน Psychology of love and Isan folk literature

กิตติพงษ์ พลทิพย์
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Kittiphong Phontip
Western University
Email: kittiphontip1987@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 16 พฤษภาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 มิถุนายน 2565; วันที่รับบทความ: 19 สิงหาคม 2565
Received: May 16, 2022; Revised: June 14, 2022; Accepted: August 19, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับความรักที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยภาษาอีสาน มีลักษณะเป็นวรรณกรรมชาวบ้านอย่างแท้จริง แบ่งออกเป็น วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา วรรณกรรมประวัติศาสตร์ วรรณกรรมสุภาษิต วรรณกรรมตำนานบ้านเมือง และวรรณกรรมเบ็ดเตล็ด มีลักษณะการถ่ายทอดจิตวิทยาความรักที่แตกต่างกันจำนวน 6 รูปแบบคือ 1) ความรักระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาว 2) ความรักระหว่างมนุษย์และอมมนุษย์ 3) ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว 4) ความรักที่นำมาสู่ความอิจฉาริษยา 5) ความรักชาติ และ 6) ความรักตนเอง

คำสำคัญ : ความรัก, วรรณกรรม, อีสาน

Abstract

This Article aims to present the psychology of love that appears in Isan folk literature. Isan folk literature is a literature transmitted by the Isan language. It looks like a truly folk literature. This is divided into Buddhist literature, Historical literature, Literary proverbs, Literary legend and miscellaneous literature. There are 6 different types of love psychology transmission characteristics: 1) Love between a man and a woman 2) Love between human and non-human 3) Love between family members 4) Love that leads to jealousy 5) Patriotism and 6) Self-love.

Keywords: Love, Literature, Isan

บทนำ

วรรณกรรมเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว โดยในวรรณกรรมพื้นบ้านจะใช้ภาษาท้องถิ่นในการถ่ายทอด ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ส่งผลให้มีวรรณกรรมพื้นบ้านที่หลากหลาย แต่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ และวรรณกรรมพื้นบ้านยังสะท้อนถึงทัศนคติ ความเชื่อ วิถีชีวิตของสังคมนั้นๆได้อีกด้วย (ราชันย์ นิลวรรณภา และพิพัฒน์ ประเสริฐสังข์, 2559, 85) โดยความรักเป็นมิติของอารมณ์ที่ถูกถ่ายทอดวรรณกรรมได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งผ่านเรื่องราวโดยตรง และเชิงอุปลักษณ์ ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะการถ่ายทอดจิตวิทยาความรักในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เพื่ออธิบายภาพสะท้อนเกี่ยวกับหลักจิตวิทยาความรักที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน และสามารถนำมาอธิบายถึงจิตวิทยาความรักในสังคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีกด้วย

ความรัก

ความรัก (Love) เป็นมิติหนึ่งของอารมณ์ ที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม และมีบทบาทที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความรักเป็นค่านามธรรม เป็นหนึ่งในอารมณ์ ความรู้สึกของมนุษย์ ที่มีหลากหลายระดับ ตั้งแต่ระดับทั่วไปจนถึงระดับเกินพอดี รวมทั้งความรู้สึกดึงดูดใจที่ไม่สามารถอธิบายได้ว่าเกิดจากสิ่งใด ที่แสดงออกถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล และบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สามารถรับรู้ได้ในรูปแบบความคิด ความพอใจ และความซาบซึ้งใจ แสดงออกได้ทั้งพลังในแง่ลบที่แฝงไปด้วยอันตราย และพลังในแง่บวกที่แฝงไปด้วยความปรารถนาดี รวมไปถึงความรักความพอใจที่มีลักษณะเป็นกลาง บุคคลสามารถแสดงออกถึงความรักได้ในหลากหลายบริบท (พระพรสวรรค์ จิตติญาโณ, 2560, 85-91 และพนิดาพร จงราเชนทร์, 2559, 30) ความรักประกอบด้วยความเสน่หา ความผูกพัน การตัดสินใจ และการให้คำมั่นสัญญา เกิดขึ้นจากภาวะตกหลุมรักในระยะแรก และเกิดพัฒนาการเข้าสู่ช่วงความต้องการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงความรักในธรรมชาติ รักสังคม รักครอบครัว รักมิตรภาพ รักมนุษยธรรมจริยธรรม และความรักในเพศตรงข้าม ซึ่งความรักมีความสำคัญต่อการแสดงออกถึงอารมณ์ของมนุษย์ (พระสมนึก จรโน และนิกร ยาอินตา, 2563, 3-4)

ทฤษฎีความรัก

1. Lee J. A. (1973 อ้างใน พนิดาพร จงราเชนทร์, 2559, 30) ได้เสนอโมเดลรูปแบบความรักไว้จำนวน 6 รูปแบบตามแม่สี่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 รูปแบบปฐมภูมิ จำนวน 3 รูปแบบ คือ

1.1.1 Eros (สีแดง) คือ รูปแบบความรักแบบเร่าร้อน (Passionate love)

1.1.2 Ludus (สีน้ำเงิน) คือ รูปแบบความรักแบบไม่ผูกมัด (Uncommitted love)

1.1.3 Storge (สีเหลือง) คือ รูปแบบความรักแบบเพื่อน (Friendship-based

love)

1.2 รูปแบบทฤษฎี จำนวน 3 รูปแบบ คือ

1.2.1 Pragma (สืเชียว) คือ รูปแบบความรักแบบมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Practical love)

1.2.2 Mania (สืม่วง) คือ รูปแบบความรักแบบต้องการครอบครอง (Possessive love)

1.2.3 Agape (สืสั้ม) คือ รูปแบบความรักแบบเห็นแก่ผู้อื่นมากกว่าตนเอง (Altruistic love)

2. Sternberg (1986 อ้างใน พนิดาพร จงราเชนทร์, 2560, 202-205) ได้เสนอทฤษฎีสามเหลี่ยมความรัก (Triangular theory of love) อธิบายว่าความรักมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

1.1 ความสนิทสนม (Intimacy) เป็นองค์ประกอบทางอารมณ์ คือ มีความคุ้นเคยใกล้ชิด มีความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง มีความเอื้ออาทรต่อกัน สามารถสื่อสารกันได้ดี และมีความไว้วางใจต่อกัน โดยความสนิทสนมจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีความสัมพันธ์กันเป็นเวลานาน ซึ่งอาจทำให้มองข้ามความสนิทสนมและต้องการพึ่งพาอาศัยต่อกัน

1.2 ความเสน่หา (Passion) เป็นองค์ประกอบทางแรงจูงใจ เกิดจากแรงขับภายในร่างกายหรือความรู้สึกที่ถูกกระตุ้นทางสรีร เป็นความดึงดูดระหว่างเพศทำให้เกิดความรู้สึกโรแมนติก และมีส่วนให้ความรักมีความเข้มข้นมากขึ้น

1.3 พันธสัญญา (Commitment) เป็นองค์ประกอบด้านความคิดหรือการตัดสินใจ ที่จะผูกพันหรือมีพันธะทางสังคมต่อกัน มีการใช้เวลาร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หรือการใช้ชีวิตร่วมกันในห้วงระยะเวลาที่ยาวนาน และมีความรับผิดชอบในพันธสัญญานั้น

ซึ่งเมื่อนำองค์ประกอบทั้งสามมาผสมผสานกัน จะได้รูปแบบความรักที่แตกต่างกัน จำนวน 8 รูปแบบ คือ

1. ไร้รูปแบบของความรัก (No love) ซึ่งไม่ถือว่าเป็นความรัก เนื่องจากไม่มีองค์ประกอบของความรักเลย

2. รักแบบโรแมนติก (Romantic love) เป็นการผสมผสานกันระหว่างองค์ประกอบด้านความใกล้ชิดสนิทสนมกับความเสน่หา แม้ว่าจะเป็นความรักที่โรแมนติกหรือยังไม่มีพันธสัญญาร่วมกัน

3. รักแบบชอบพอ (Liking) คือความรู้สึกใกล้ชิดต่อใครสักคนและสามารถสื่อสารกับเข้าได้เป็นอย่างดี แต่ไม่มีความรู้สึกเสน่หา หรือพันธสัญญาใดๆต่อกัน

4. รักหลง (Fatuus love) เป็นความรักที่มีพันธสัญญาต่อกันอย่างรวดเร็ว บนพื้นฐานความดึงดูดของร่างกายหรือความเสน่หา โดยไม่มีความใกล้ชิดสนิทสนมหรือความรู้สึกที่เอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งความรักแบบนี้มีความเสี่ยงที่จะเกิดการล่มสลายได้

5. รักแบบเสน่หา (Passionate love) เป็นความรักที่ลุ่มหลง มีองค์ประกอบด้านความเสน่หาเพียงด้านเดียว ไม่มีความสนิทสนมใกล้ชิด หรือพันธะสัญญาใดๆ ซึ่งสามารถพัฒนาไปยังความรักรูปแบบอื่นๆได้

6. รักแบบเพื่อน (Companionate love) เป็นความรักที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมและความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการยอมรับนับถือ การมีความสนใจร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีมิตรภาพที่แน่นแฟ้น ไม่มีความเสน่หาเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่มีความมั่นคง สม่ำเสมอ และเพิ่มพูนขึ้นตามระยะเวลา เป็นความรู้สึกที่คิดว่าเขาคือส่วนหนึ่งที่ผูกพันกับชีวิตของเรา

7. รักหลอก (Empty love) เกิดขึ้นโดยการถูกจับคู่ความสัมพันธ์กันโดยไม่ได้สมัครใจหรือมีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่อยู่ร่วมกันโดยไม่มี ความสนิทสนมทางอารมณ์ และไม่มี ความเสน่หาต่อกัน

8. รักแท้ (Consummate love) คือความรักที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งสาม ทั้งความใกล้ชิดสนิทสนม ความเสน่หา และพันธะสัญญาที่มีต่อกัน อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

จะเห็นได้ว่า ความรัก ประกอบขึ้นจากอารมณ์ แรงจูงใจ และการตัดสินใจ ทำให้เกิดรูปแบบของความรักในรูปแบบต่างๆ เพื่ออธิบายลักษณะของความรักประเภทนั้นๆ

วรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งด้านกายภาพ สังคม และวัฒนธรรม สะท้อนผ่านวรรณกรรมพื้นบ้านที่แตกต่างไปจากวรรณกรรมพื้นบ้านในภาคกลางของไทย มีลักษณะเป็นวรรณกรรมชาวบ้านอย่างแท้จริง โดยชาวบ้านเป็นเจ้าของสิทธิ ทั้งในสิทธิของผู้สร้าง ผู้ใช้ ผู้ศึกษา และผู้อ่าน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ เก็บรักษา และอนุรักษ์ถ่ายทอด และยังสามารถแบ่งประเภทของวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เรื่องราวชาดก ตำนานทางพระพุทธศาสนา นิทานคติธรรมต่างๆ เช่น ลำนำหาชาติ มาลัยเลียบโลก พื้นพระธาตุพนม สังฆอมธาตุพระเจ้าเลียบโลก

2. วรรณกรรมประวัติศาสตร์ เช่น พื้นเวียง ท้าวฮุ่งท้าวเจือง ขุนบรม

3. วรรณกรรมนิทาน นิยาย ซึ่งมีความแพร่หลายอย่างมาก เช่น กำฟ้าผีน้อย จำปาสีตัน นางผมผอมสินชัย ภาพเกษ ขุนนางอ้าว

4. วรรณกรรมสุภาษิต คำสอน เช่น ท้าวคำสอน ปู่สอนหลาน ย่าสอนหลาน ธรรมดาสอนโลก

5. วรรณกรรมตำนานบ้าน ตำนานเมือง เช่น ท้าวคันธนาม ผาแดงนางไอ่ นางอรพิมพ์

6. วรรณกรรมเบ็ดเตล็ด เช่น บทสวดขวัญ คำผญา โดงโตย เชียงเมียง

ซึ่งวรรณกรรมในแต่ละเรื่อง แต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกันทั้งด้านฉันทลักษณ์ เรื่องราวสุนทรียภาพ รวมไปถึงคุณค่าของวรรณกรรมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอดแทรกหลักจิตวิทยาใน

เรื่องของความรัก นับเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำคัญในการสร้างโครงเรื่อง หรือต้องการที่จะสะท้อนคุณค่าตามหลัก จิตวิทยาความรักมาสู่ผู้รับสาร

จิตวิทยาความรักกับวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

วรรณกรรมเป็นผลงานที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นโดยสะท้อนถึงทัศนคติ ค่านิยม วิถีชีวิต ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และมีการสอดแทรกด้านคตินิยม ปรัชญาชีวิต ผ่านผลงานมายังผู้รับสาร (ราชันย์ นิลวรรณภา และพิพัฒน์ ประเสริฐสังข์, 2559, 85 และพิชลินจ์ จินนุ่น, 2563, 51) โดยเฉพาะในเรื่องของ จิตวิทยาความรักที่ถูกถ่ายทอดผ่านผลงานวรรณกรรมมาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการถ่ายทอดผ่านเรื่องราว ของวรรณกรรมโดยตรง การสะท้อนผ่านกลวิธีต่างๆ เช่น การสอดแทรกหลักจิตวิทยาความรัก การใช้ภาษา รวมไปถึงการแสดงอุปลักษณ์เชิงมนโศก ซึ่งในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานมีจำนวนไม่น้อยที่สะท้อนถึงรูปแบบ ของความรักที่แตกต่างกันไปตามบริบทของวรรณกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความรักระหว่างชายหนุ่มกับหญิงสาว เป็นพื้นฐานจิตวิทยารูปแบบหนึ่งที่น่ามาสร้างโครงเรื่อง ของวรรณกรรมอีสาน โดยเฉพาะวรรณกรรมนิทาน นิยาย สามารถรูปแบบความระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาว ได้ดังนี้

1.1 จุดเริ่มต้นที่ความงามนำมาสู่ความรัก วรรณกรรมอีสานส่วนใหญ่จะเล่าถึงความงาม ของหญิงสาวจนเป็นที่ลือเลื่องให้ชายหนุ่มต่างเมืองอยากจะพบเจอ เช่น ในวรรณกรรมเรื่องผาแดงนางไอ่ที่ พรรณความงามของนางไอ่ที่ชายต่างเมืองต่างต้องการไปเป็นคู่ครอง หรือวรรณกรรมเรื่องขูลูนางอ้าวที่ พรรณนาถึงความงามของนางอ้าวที่เป็นที่หมายปองของหนุ่มทุกหัวเมือง นอกจากความงามของตัวละครฝ่าย หญิง ผู้สร้างวรรณกรรมยังพรรณนาถึงความงาม ความเก่งกล้าของตัวละครฝ่ายชายไปไม่น้อยกว่า ทำให้ตัว ละครฝ่ายหญิงเองก็หลงใหลหมายปองอยากพบเจอฝ่ายชายไม่น้อย จนนำมาสู่การออกติดตามหาหาเที่ยวชม ความงามและเกิดเป็นความรักเกิดขึ้น

1.2 ความรักเกิดจากความเชื่อเรื่องเนื้อคู่ อาจจะรับรู้ได้ตามความเชื่อทั้งการเสี่ยงทาย คำทำนายด้านโหราศาสตร์ เช่น วรรณกรรมเรื่องนางผมหมอน ที่นางผมหมอนนำผมของตนเสี่ยงทายมากับ กระแสน้ำ เมื่อเจ้าเมืองพบและสัมผัสกลิ่นก็เกิดความหลงใหลออกตามหาเจ้าของผม หรือวรรณกรรมเรื่อง นางอรพิมพ ที่ท้าวปาจิตออกติดตามหาภรรยาตามคำทำนายของหมอโหร วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ที่ยักษ์ กุมภันท์ หลงใหลจากพบเจอนางสุมนหาตามคำทำนายของท้าวเวสสุวรรณ

1.3 การตกหลุมรักเมื่อแรกพบ เป็นอีกรูปแบบของความรักระหว่างหนุ่มสาวที่พบได้บ่อยทั้ง ในรูปแบบพบเจอโดยตรง หรือพบเจอโดยบังเอิญ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมเรื่องสีทนมนโธราที่นายพรานนำ นางมนโธรามาถวายให้กับท้าวสีทน เรื่องกำพรว้าผีน้อยที่นางสีดาออกจากงาช้างมาช่วยทำอาหารให้กับท้าว กำพรว้า หรือเรื่องจำปาสี่ต้นที่พระยาจุลมนออกติดตามกวางจนมาพบเมืองร้างและกรีดกลองใบใหญ่พบนาง ปทุมมา

1.4 รักกันมาแต่ชาติปางก่อน วรรณกรรมอีสานหลายเรื่องยังผูกโครงเรื่องให้เกิดเหตุการณ์ความรักตั้งแต่ชาติปางก่อน นำมาสู่ความรักในภพชาตินี้ เช่นวรรณกรรมเรื่องนกกระจอก ที่เมื่อนกกระจอกสองตัวเมียตายในกองไฟ นำมาสู่ภพใหม่ในเรื่องราวท้าววรกิตกับนางจันทะจร

1.5 ความรักนำมาสู่คำมั่นสัญญา ทั้งในการให้คำมั่นสัญญาระหว่างหนุ่มสาว เช่นในเรื่องชูลูนางอ้วที่มัดมั่นคำสัญญาจนต้องเสียชีวิตตามกันไป หรือในความรักระหว่างมิตรสหายที่ต้องการให้ลูกของตนเองได้แต่งงานกัน

2. ความรักระหว่างมนุษย์และอมมนุษย์ เป็นอีกจิตวิทยาความรักรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการสร้างโครงเรื่องของวรรณกรรมอีสาน ปรากฏให้เห็นได้ในวรรณกรรมประเภทนิทาน นิยาย เช่น ความรักระหว่างท้าวพังคี่ซึ่งเป็นพระยานาคที่มีต่อนางไอ่ ความรักของยักษ์กุมภกัณฑ์ที่มีต่อนางสมุณฑา

3. ความรักของสมาชิกในครอบครัว เป็นรูปแบบของจิตวิทยาความรักที่สะท้อนถึงคุณค่าความรักที่มีต่อครอบครัว เป็นความรักระหว่างพ่อแม่ลูก พี่น้อง พี่ป้าน้าอา สามีภรรยา สะท้อนให้เห็นในวรรณกรรมหลายๆเรื่อง เช่น วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยที่ท้าวสุทราขรกับนางสมุณฑาผู้เป็นน้องสาวอย่างมาก ยอมให้นางสมุณฑาไปเที่ยวชมสวนทั้งที่ตนเองฝันเป็นนางบอกเหตุที่ไม่ดี เมื่อถูกยักษ์กุมภกัณฑ์ลักพาตัวไป ท้าวสุทราขรได้ออกติดตามเป็นเวลาหลายปี เมื่อมีลูกชายยังส่งให้ลูกชายติดตามนำเอานางสมุณฑากลับมาในเมืองจนได้ หรือในวรรณกรรมเรื่องจำปาสีตันที่นางอัคคีรักในสามีของตน เมื่อเกิดความทุกข์ร้อนไม่สบายใจอยากไปเที่ยวชมพานางก็ยอมให้สามีไป หรือในเรื่องผาแดงนางไอ่ ที่พระยานาคทราบข่าวว่าท้าวพังคี่โดนฆ่าตายในเมืองมนุษย์และแบ่งเนื้อกันกิน จึงขึ้นมาม้วนดินให้พังคี่คนล้มตายตามลูกชายของตนไป รวมไปถึงการยึดมั่นในคำสอนของพ่อแม่ เช่นในวรรณกรรมสุพรรณโหมกษาที่ยึดมั่นในคำสอนของพ่อ ปฏิบัติตามคำสอนของพ่ออย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังปรากฏในบทสวดวัญทั้ง สู่ขวัญนาค สู่ขวัญแม่มา่น สู่ขวัญไปทำงาน ต่างอธิบายถึงความรักของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อกัน โดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีต่อลูก

4. ความรักที่นำมาสู่ความอิจฉาริษยา โครงเรื่องวรรณกรรมที่ทำให้เกิดความสนุกสนานรูปแบบหนึ่งคือความอิจฉาริษยา ซึ่งเกิดมาจากความรักที่ต้องการการครอบครอง พบได้ทั้งตัวละครฝ่ายชาย และตัวละครฝ่ายหญิง เช่น ในวรรณกรรมเรื่องกำพำผีน้อย ที่เจ้าเมืองหลงรักนางสีดาภรรยาของท้าวกำพำ อยาได้มาเป็นภรรยาของตน จึงหาทางกลั่นแกล้งท้าวกำพำต่างๆนาๆ เรื่องจำปาสีตันที่นางอัคคีวางแผนเปลี่ยนลูกหามาแทนลูกนางปทุมมาเพื่อจะได้ขับไล่นางปทุมมาออกจากเมืองและครองรักกับพระยาจุลมนิเพียงผู้เดียว

5. ความรักชาติ รักในชนชาติ และสำนึกรักบ้านเกิด โดยเฉพาะวรรณกรรมประวัติศาสตร์ และวรรณกรรมตำนานบ้านตำนานเมือง ที่มีการสอดแทรกประเด็นอุดมการณ์รักชาติ หรือความภาคภูมิใจในแผ่นดินของตน ยกย่องเชิดชูวีรบุรุษ บุคคลสำคัญ และเข้าใจความเป็นมาหรือภูมินามของชุมชนต่างๆ

6. ความรักในตนเอง เพื่อที่จะนำมาสู่การพัฒนาตนเอง พบได้ทั้งในวรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมมุขปาฐะประเภทผญา โตงโตย เพื่อให้ผู้รับสาร เกิดความรักในตนเอง ต้องการที่จะพัฒนานตนเองในรูปแบบต่างๆ

จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เป็นงานวรรณกรรมที่ถ่ายทอดจิตวิทยาความรักได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งในบางเรื่องอาจสามารถถ่ายทอดได้มากกว่าหนึ่งรูปแบบก็ได้ ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ทั้งทำให้เพลิดเพลิน คำสอน รวมไปถึงการปลูกใจได้อีกด้วย

สรุป

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งในด้านบริบทพื้นที่ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรควรรณกรรมพื้นบ้านที่หลากหลาย และในวรรณกรรมพื้นบ้านแต่ละเรื่องยังสามารถสะท้อนถึงบริบทสังคม ความเชื่อ และทัศนคติต่างๆของพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านจิตวิทยาความรัก ที่เป็นมิติของอารมณ์ที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงควรศึกษา อนุรักษ์วรรณกรรมพื้นบ้านอันมีคุณค่าในด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าในเชิงพื้นที่ สังคมวัฒนธรรม ให้คงอยู่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พนิดาพร จงราชนทร์. (2559). รูปแบบความรักของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารวิชาการ ศิลปะศาสตร์ประยุกต์, 9(2), 29-37.
- พนิดาพร จงราชนทร์. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบบุคลิกภาพกับมิติของความรัก. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 25(47), 199-220.
- พระพรสวรรค์ จิตญาโณ. (2560). ความรักกับการเลือกคู่ : ทศนะทางพระพุทธศาสนา. วารสารวรมัญจนา แทรกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 4(2), 84-96.
- พระสมนึก จรโณ และนิกร ยาอินตา. (2563). ความรัก ความศรัทธา และการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(5), 1-11.
- พัชลินจ์ จินนุณ. (2563). สถานภาพการวิจัยวรรณกรรมท้องถิ่นภาคเหนือ อีสานและภาคกลางในรอบสอง ทศวรรษ (พ.ศ. 2540 - 2560). อินทนิลทักษิณสาร, 15(1), 49-83.
- ราชันย์ นิลวรรณภา และพิพัฒน์ ประเสริฐสังข์. (2559). วรรณกรรมชาดกพื้นบ้านอีสาน: ภาพสะท้อน อัตลักษณ์ด้านความเชื่อ วิถีชีวิต ประเพณีและพิธีกรรม. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(1(5)), 85-97.